

Handläggare:
Andreas Jaeger, 08-508 29 269

Till
Finansroteln

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Svar på remiss från Finansroteln (Dnr 303-442-2012).

Sammanfattning

Koncernledningen ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholms stad. För att klara den mycket högt ställda ambitionsnivån att samla in 50 procent av matavfallet, behöver tidplanen vara realistisk. Trots en snabb utbyggnad av optisk sortering är koncernledningen tveksam till om det är realistiskt att nå målet så snart som år 2018.

Koncernledningen delar synsättet att systemet för matinsamling för boende ska vara frivilligt och att taxan bör vara högre för de hushåll som väljer att stå utanför jämfört med de som är med i systemet.

För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm delar koncernledningen Stockholm Vattens inriktning att utreda en samordning av avfallsinsamlingen under Stockholm Vattens huvudmannaskap. Det bör finnas effektivitetsvinster att göra på ett närmare samarbete och i överlämnandet mellan systemets ingående processer.

Ärendet

Finansroteln har remitterat "*Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling*" till bland annat Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Stockholmshem, Svenska Bostäder, Familjebostäder, Micasa, Skolfastigheter i Stockholm (SISAB), Stockholms Hamn och Stockholm Vatten. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Handlingsplanen föreslår åtgärder för att möta kommunfullmäktiges uppdrag om att nå det nationella insamlingsmålet för matavfall. Handlingsplanen föreslår både åtgärder och mål, inom såväl taxekollektivet som stadens egna

verksamheter. Handlingsplanen identifierar investeringsbehov om 243,9 mnkr, vilket om de genomförs kommer att medföra höjd taxa för avfallskollektivet med 105,3 mnkr; motsvarande 23 procent.

Handlingsplanen beskriver hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås, samt vilken roll och uppdrag stadens egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller därmed både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

För att svara upp mot det nationella insamlingsmålet konstateras i handlingsplanen att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen. För att nå detta mål krävs att ett antal förslag genomförs (se remiss).

Underremiss

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Att 83 procent av Stockholmshems hyresgäster senast under 2018 ska ha anslutits till matavfallsinsamling är ett mycket högt ställt mål och med befintliga insamlingssystem anser Stockholmshem inte att det är möjligt. En absolut förutsättning är att optisk sortering finns med som ett tillgängligt system eftersom detta vanligtvis inte kräver om- och nybyggnation i befintliga fastigheter och därför betydligt snabbare kan införas. Stockholmshem är dock trots en snabb utbyggnad av optisk sortering tveksam till om det är realistisk att så snabbt nå målet. Framför allt är en kontinuerlig utbyggnad av insamlingen en förutsättning för att den ska vara praktiskt genomförbar. Detta är inte möjligt så länge en optisk sorteringsanläggning som kan klara de förväntade volymerna inte finns på plats. Det måste därför i utbyggnadstakten för insamlingen tas hänsyn till när stadens anläggning finns färdig och kan börja ta emot avfall för sortering. Det är inte kostnadseffektivt att storskaligt satsa på andra insamlingssystem än optisk sortering för att nå målet om detta system inom en relativt snar framtid kommer att finnas.

Stockholmshem deltar i det försök med optisk sortering (gröna påsen) som Trafikkontoret driver under 2013. Totalt cirka 3 000 lägenheter, varav 2 500 i Stockholmshems fastigheter, kommer att erbjudas möjlighet att sortera ut sitt matavfall i gröna påsar. Den stora utmaning i detta system ligger framför allt för Stockholmshem som fastighetsägare i att kommunicera med sina hyresgäster och få med dem på att sortera ut sitt matavfall trots att de inte kan se en direkt ekonomisk koppling. Eftersom försöket precis har startat är det för tidigt att dra några slutsatser men självklart är man tar vara de lärdomar som dras vid fullskaleförsöket. Det måste också vara tydligt var ansvaret ska ligga för till exempel utdelning av startpaket, insamlingspåsar samt kommunikation.

Stockholmshem anser att det är bra att det fastställs att de idag tillgängliga insamlingssystemen, också matavfallskvarn kopplad till ledningsnätet, samt optisk sortering ska kunna användas för att uppnå insamlingsmålet.

Stockholmskem delar synsättet att det ska vara frivilligt att ansluta sig, men anser att det ska vara möjlighet att sortera ut matavfallet och inte utsorteringsgraden som bör styra när det gäller taxan. Det är också mycket viktigt att det finns en långsiktighet i taxekonstruktionen, införs subventioner för vissa systemval ska dessa gälla över tid.

Stockholmskem har redan fattat beslut om att insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall normalt alltid ska finnas i våra nybyggnadsprojekt från och med år 2012.

Utvärdering och uppföljning av samtliga insamlingsystem måste fortlöpande ske för att säkerställa att respektive system fungerar på bästa sätt både miljömässigt, ekonomiskt och inte minst praktiskt (*bilaga 1*).

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Det nationella målet för matavfallsinsamling är insamling av matavfall för biologisk behandling så att både energi och växtnäring tas tillvara. Handlingsplanen är mycket ambitiös både när det gäller föreslagna åtgärder och mål, för att nå det nya höga nationella målet. Stadens egna förvaltningar och bolag ges ett stort ansvar och får i uppdrag att verka som föredömen.

Handlingsplanen styr i huvudsak mot att matavfallsinsamling ska ske och att biogas ska utvinnas. Familjebostäder tolkar att inriktningen att även tillvarata växtnäring är underförstådd och ingår i handlingsplanen .

Sammanfattning förslag

För att uppnå målet om 48 000 ton matavfall krävs följande:

- 1) att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
- 2) att minst 83 % av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamlingen..."

Familjebostäder rekommenderar att målstyrning under punkt 2 uttrycks som procenttal av det totala antalet hushåll i flerbostadsfastigheter som ansluts istället för procenttal av antalet flerbostadsfastigheter. Antalet lägenheter i en flerbostadsfastighet kan variera betydligt och uttrycket hushåll i flerbostadsfastigheter är därför mer precist.

Familjebostäder rekommenderar att ytterligare en punkt tillförs sammanfattningen av förslaget, en nionde:

- 9) Etappvis utvärdering av samtliga insamlingsystem för uppföljning av hur respektive system bidrar till det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling så att växtnäring och energi tillvaratas. Utvärderingen bör göras 2015 och 2018 som underlag för vidare beslut om utbyggnad av insamlingsystem (*bilaga 2*).

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa ser generellt positivt på en ökad insamling av matavfall.

Micasa förutsätter att frågan om utnyttjande av rester efter samrötning av matavfall och avlopp får en tydlig strategi så att även växtnäring utnyttjas i så hög grad som möjligt.

Det finns en risk att en otydlig strategi inte stimulerar till att installera kvarn direkt kopplat till avlopp eftersom det medför att matavfall direkt blandas med avloppsvatten.

Micasa anser att det är viktigt att systemet för taxor är stabilt och tydligt. Det är positivt med en lägre taxa om fastigheten kan sortera matavfall. Det är olämpligt om taxan ser till mängden/graden av utsorterat matavfall, istället är det om möjligheten att sortera finns eller inte som ska spela roll.

Micasa kan erbjuda sina hyresgäster möjligheter att sortera matavfall, men har begränsade möjligheter vad gäller att kunna påverka hyresgästers beteende.

Micasa är positiva till att handlingsplanen uppmuntrar till att flera olika insamlingsmetoder används. Bolagets fastigheter har olika typer av behov och förutsättningar, vilket gör att metoder behöver anpassas till byggnad och hyresgäst.

Att installera kvarnar och/eller tank är en relativt komplex fråga då det bland annat handlar om vem som ska stå för investering, drift och underhåll. Att installera någon typ av avfallskvarn i befintliga fastigheter med gamla rör ser bolaget inte som något bra alternativ. Stopp i ledningar är ett stort problem redan idag. Eventuellt kan det vara aktuellt i nyproduktion, större ombyggnationer till seniorbostäder eller friliggande gruppboendestäder. Micasa anser att det är en förutsättning att optisk sortering används för matavfall om stadens mål ska nås.

För att få nya hyresgäster (t.ex. privata vårdgivare och lokalyresgäster) att sortera matavfall utreder Micasa möjligheten till att ställa krav i hyresavtal.

Micasa poängterar att det kan vara komplicerat att hitta lämpliga lösningar för typ av utrustning och juridiska frågor avseende ägande och drift.

Micasa är positiva till en anläggning för optisk sortering. Många fastigheter har små utrymmen för avfall eller sopsug, vilket begränsar möjligheterna för tank eller kärl. Avloppsrör klarar inte alltid av installation av kvarn.

Optisk sortering är även enkelt och smidigt för hyresgästerna. Systemet är en förutsättning för att kunna nå de höga målen avseende matavfallsinsamling.

Micasa ser positivt på en stabil taxa som är lägre när det finns möjlighet att samla in matavfall i fastigheten. Statistik föreslås baseras på möjligheten att samla in matavfall och inte utsorteringsgraden.

Micasa anser att 83 procent är ett högt ställt mål. För att målet ska nås förutsätter det att optisk sortering kan användas eftersom det inte kräver någon installation i boendetrymmen eller fastighet, samt att det kan användas oavsett fastighetens utrymmen avsedda för sophantering.

Ökad kostnad för avfallstaxor kan leda till en högre hyra för bolagets hyresgäster. Om optisk sortering blir den dominerande typen av insamling minimeras ökad kostnad för exempelvis ombyggnation och installation av kvarnar (*bilaga 3*).

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholms stad.

Svenska Bostäder anser att införande av optisk sortering av hushålls- och matavfall är en nödvändig förutsättning för att målet om insamling av 50 procent av matavfallet ska uppnås till 2018. För att uppnå målet måste kapaciteten för att ta hand om och behandla matavfallet vara säkerställd och tidplanen för att till exempel bygga en optisk sorteringsanläggning kunna följas. Svenska Bostäder ställer sig dock tveksamt till om detta är realistiskt på så kort tid.

Svenska Bostäder anser att målet för matavfallsinsamlingen konsekvent ska formuleras som "50 procent av matavfallet". På några ställen i handlingsplanen (bland annat under avsnitt 1.2 och i sammanfattningen på sidan 23) hänvisas till att målet är "48 000 ton av matavfallet". Denna avfallsmängd är en uppskattning av nuläget, men förutsättningarna kan ändras under kommande år (till exempel på grund av minskad total avfallsmängd eller ökad inflyttning till Stockholm) varför en procentsats är mer relevant som målformulering.

För att uppnå största möjliga miljönytta med insamlingen av matavfall, är Svenska Bostäders åsikt att anläggningar och system måste lokaliseras och utformas så att transportbehovet blir så litet som möjligt. Att använda anläggningar utanför stadens gränser för att behandla matavfallet kan vara nödvändigt under en uppbyggnadsfas, men bör därefter undvikas så långt det är möjligt. Annars riskerar transporternas miljöpåverkan att "äta upp" vinsterna med matavfallsinsamlingen.

Svenska Bostäder anser vidare att det är nödvändigt att dagens befintliga metoder samt nya metoder för matavfallsinsamling ska få användas. Förutsättningarna för respektive fastighet ska avgöra vilken metod för matavfallsinsamling som passar bäst och därmed väljs. Detta ska gälla i både befintliga fastigheter och vid nyproduktion.

Svenska Bostäder förutsätter att även optisk sortering kommer att räknas som insamlingsmetod i följande punkt under avsnitt 4.4.3:

- I samtliga nybyggnadsprojekt som planeras från och med 2012 ska normalt insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall alltid finnas.

Det bör framhållas tydligare i handlingsplanen att både växtnäringen och energin från matavfallet ska utnyttjas. Det står i syftet (1.1) men längre fram i handlingsplanen är det främst energin/biogasen som framhålls. För att säkert kunna omhänderta växtnäringen från matavfallet behöver detta hanteras separat från avloppsvattenslam, till exempel i en egen rökammare.

Att minst 83 procent av flerbostadsfastigheterna ska anslutas till matavfallsinsamling är ett mycket högt mål anser Svenska Bostäder. Svenska Bostäder tolkar målet så, att det är uppfyllt om minst *83 procent av hushållen* i flerbostadsfastigheterna erbjuds möjlighet att samla in matavfall. Svenska Bostäder ser som sitt ansvar att tillhandahålla möjligheten för hyresgästerna att utsortera sitt matavfall. Däremot kan vi inte påverka våra hyresgäster att faktiskt sortera, mer än att informera dem om möjligheten.

Enligt handlingsplanen kommer den utökade matavfallsinsamlingen att medföra en taxehöjning. För dem som väljer att inte utsortera matavfall blir taxan ännu högre än för dem som sorterar. Det sistnämnda är en rimlig ståndpunkt enligt Svenska Bostäder.

Svenska Bostäder vill slutligen lyfta fram att utbyggnaden av matavfallsinsamlingen kommer att innebära ökade kostnader för företaget, bl.a. till följd av taxehöjningen och att vissa investeringar krävs, till exempel i lägenheterna i och med införandet av optisk sortering. Dessutom kommer behovet av informationsinsatser och praktisk hantering av till exempel påsar och annan utrustning att öka. De ökade kostnaderna kommer i slutändan att leda till höjda hyror för våra hyresgäster (*bilaga 4*).

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB ställer sig positivt till handlingsplanens mål om en ökad matavfallsinsamling och biogasproduktion och deltar gärna på det sätt som SISAB själv beskrivit i bilagda handlingsplan. SISAB vill också framhålla vikten av information till skolor och förskolor som skapar förståelse och engagemang. Maskinella lösningar förespråkas i handlingsplanen, men är också dyrare att investera i. Ansvar för att få ut information bör rimligen ligga hos utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna med stöd av trafikkontoret och miljöförvaltningen.

SISAB instämmer i stadsledningskontorets slutsats, att investeringskostnaderna kommer att variera på grund av de objektens olika förutsättningar och att förutsättningarna behöver klarläggas i ett fortsatt utredningsarbete. I detta utredningsarbete har SISAB som fastighetsägare självklart en viktig roll.

SISAB anser dock att uppdraget att ta fram investeringsplan ska ges till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Främsta skälet är att SISAB saknar ekonomisk rådighet över dessa investeringar. Ansvar för avfallshanteringen i SISAB:s fastigheter (enligt ramavtal mellan SISAB och Stockholms stad) ligger hos hyresgästerna. Ett annat skäl är att man då kan inkludera de skol- och förskoleverksamheter, som är inhysta hos andra fastighetsägare än SISAB.

SISAB är redo att genomföra utredningar av de praktiska förutsättningarna att anpassa sina fastigheter till olika system för matavfallssortering. Detta utifrån de direktiv och ekonomiska ramar som ges av nämnderna i uppdrag till SISAB (*bilaga 5*).

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Hamnar stöder utvecklingen med en ökad andel insamlat matavfall för minskad miljöbelastning och för ökad produktion av biogas för fordonsbränsle, vilket minskar utsläppen av partiklar och kväveoxider. Biogasen kan särskilt som ett alternativt

bränsle för den tunga fordonstrafiken i storstäder, bidra till en minskad användning av fossila bränslen.

En omhändertagande av 50 procent av tillgängligt matavfall i Stockholm skulle generera hela 4,7 miljoner kubikmeter fordonsgas. Detta skulle dock kräva ökad förbehandlings och rötningskapacitet samt en mer effektiv kommunal insamling med bland annat separata kärl, bottentömmande behållare, separata tankar, containers och fler inkopplade avfallskvarnar. Avfallskvarnar ger dock ett relativt lågt energivärde från matavfallet och har dessutom, jämfört med insamling via kärl, den högsta kostnaden. I vissa fall kan dock kvarn vara den enda tekniskt möjliga lösningen.

Stockholms Hamnar delar uppfattningen att det är viktigt att matavfallsinsamlingen från stadens egna verksamheter, som skulle kunna bidra med 3 700 ton av 48 000 ton (målvärdet för 2018), blir bred och omfattande. Än mer betydelsefullt är naturligtvis en framgångsrik matavfallsinsamling från stadens övriga hushåll och verksamheter, vilket utgör en betydligt större andel av insamlingsmålet.

Det gäller dock att handlingsplanen genomförs på ett sådant sätt att de verksamheter som producerar mest matavfall också tydligt prioriteras i planen och att dyra lösningar, såsom exempelvis avfallskvarnar för mindre avfallsproducerande verksamheter, blir mindre prioriterade.

Stockholms Hamnar avser att studera möjligheterna för hyresgäster/arrendatorer att lämna matavfall och särskilt dem med restaurangverksamhet. Den risk som finns som hinder för genomförandet är att kunder hos hamnen anser att miljönyttan av matinsamling blir mycket låg, på grund av liten tillgång på matavfall och höga insamlingskostnader.

Beträffande insamling av matavfall från fartyg kommer en utredning av rederiernas möjlighet och intresse av att lämna matavfall att ske. Matavfall från kryssningsfartyg och annan internationell trafik måste utredas särskilt på grund av nuvarande regler om särskild hantering och att det betraktas som riskavfall (*bilaga 6*).

Stockholm Vattens remissvar har i huvudsak följande lydelse:

För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm så föreslår Stockholm Vatten att avdelningen Avfall på Trafikkontoret i sin helhet överförs till Stockholm Vatten. Förslagsvis placeras avfallshanteringen i ett dotterbolag till Stockholm Vatten AB och blir därmed ett systerbolag till Stockholm Vatten VA AB. Detta säkerställer att va-taxa och renhållningstaxa hålls åtskilda. Upphandlingsfrågor och möjligheten till ett närmare samarbete underlättas, vilket innebär att förutsättningar för en optimal och kostnadseffektiv verksamhet i syfte att maximera biogasproduktionen kan bedrivas samt att föreslagen förändring förbättrar möjligheten för att tidplanens integritet kan upprätthållas. De juridiska och praktiska svårigheterna med att uppfylla intentionerna i handlingsplanen skulle i och med denna organisatoriska förändring i sin helhet vara lösta (*bilaga 7*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholm stad. Handlingsplanen är mycket ambitiös när det gäller föreslagna åtgärder och mål. Stadens egna förvaltningar och bolag ges ett stort ansvar och får i uppdrag att verka som föredöme, men det är också en förutsättning för att det övergripande målet nås till år 2018. För att klara den mycket högt ställda ambitionsnivån att samla in 50 procent av matavfallet, behöver tidplanen vara realistisk. Trots en snabb utbyggnad av optisk sortering är koncernledningen tveksam till om det är realistiskt att nå målet så snart som år 2018.

Om en optisk sorteringslösning byggs, är bedömningen att det endast kommer att kräva små eller inga ombyggnationer, för stadens som fastighetsägare. Däremot kommer avfallstaxorna att öka med 23 procent. Kostnader för kommunikation gentemot hyresgäster är även det en tillkommande kostnadspost, då det i hyreshus inte finns samma direkta koppling mellan taxan och viljan att sortera. Koncernledningen anser att det är viktigt att det finns en långsiktighet i taxekonstruktionen, i syfte att erhålla en transparens och förutsägbarhet. Koncernledningen delar synsättet att systemet för matinsamling för boende ska vara frivilligt och att taxan bör vara högre för de hushåll som väljer att stå utanför jämfört med de som är med i systemet.

För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm delar koncernledningen Stockholm Vattens inriktning att utreda en samordning av avfallsinsamlingen under Stockholm Vattens huvudmannaskap. Det bör finnas effektivitetsvinster att göra på ett närmare samarbete och i överlämnandet mellan systemets ingående processer.

Irene Svenonius

VD Stockholms Stadshus AB

Bilagor

1. Remissvar Stockholmshem
2. Remissvar Familjebostäder
3. Remissvar Micasa
4. Remissvar Svenska Bostäder
5. Remissvar SISAB
6. Remissvar Stockholms Hamn
7. Remissvar Stockholm Vatten

Yttrande över remissutgåva, ”Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling”

Som svar på rubricerad remiss får Stockholmshem lämna följande svar.

Bakgrund

I budgeten för 2012 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen och Stockholm Stadshus AB i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att nå det dåvarande nationella målet att minst 35 procent av tillgängligt matavfall senast under år 2015 skulle samlas in för biologisk behandling där både växt-näring och energi i form av biogas tillvaratas. Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholm Stadshus AB tagit fram handlingsplanen och till arbetet har sju förvaltningar och sju bolag varit knutna, bland andra Stockholmshem AB. De kommunala bostadsbolagen framförde gemensamt i samband med detta arbete att den då aktuella skrivningen att 65 procent av våra hyresgäster senast under 2015 skulle ha möjlighet att lämna utsorterat matavfall inte var rimlig. Framför allt eftersom det inte fanns insamlingssystem som möjliggjorde en så snabb utbyggnad. I maj 2012 beslutade regeringen att höja det nationella målet för matavfallsinsamling till 50 procent insamlat matavfall senast under 2018. Handlingsplanen har därför uppdaterats för att nå det nya höjda målet.

Stockholmshems synpunkter

Det slutgiltiga förslaget till handlingsplan som nu har skickats på remiss är mycket ambitiöst, både när det gäller föreslagna åtgärder och mål, för att nå det nya högre nationella målet. Stadens egna förvaltningar och bolag ges också ett stort ansvar och ska påta sig rollen som ett föredöme när det gäller att nå målet.

Följande punkter i handlingsplanen är de som framför allt bedöms påverka Stockholmshem AB:

- Samtliga nuvarande insamlingsmetoder (inklusive matavfallskvarn kopplad till ledningsnätet) och optisk sortering ska användas
- Minst 83 procent av hyresgästerna hos flerbostadsfastigheter (gäller både kommunala och privata fastighetsägare) ansluts till matavfallsinsamling senast under 2018
- En optisk sorteringsanläggning ska etableras i Stockholm
- Taxan anpassas för ökade kostnader som matavfallsinsamling och behandling medför (23 procent ökad kostnad beräknas jämfört med 2013)
- I samtliga nybyggnadsprojekt som planeras från och med 2012 ska normalt insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall alltid finnas

Insamlingsmål och optisk sortering

I handlingsplanen anges det att för att nå det nationella insamlingsmålet ska 48 000 ton matavfall årligen samlas in i Stockholm. Stockholmshem anser att det finns en risk i att målstyra mot en mängd matavfall eftersom satsningar på att minska den totala mängden avfall är en prioriterad fråga.

Om den totala mängden matavfall då minskar kan 50 procent av matavfallet motsvara en lägre nivå än 48 000 ton.

Trafikkontoret har i arbetet med handlingsplanen beräknat att 83 procent av hyresgästerna i flerfamiljshus i Stockholm behöver erbjudas möjlighet att sortera ut sitt matavfall för att det ska vara möjligt att nå målet för insamlad mängd. Att 83 procent av Stockholmshems hyresgäster senast under 2018 ska ha anslutits till matavfallsinsamling är ett mycket högt ställt mål och med befintliga insamlingssystem anser Stockholmshem inte att det är möjligt. En absolut förutsättning är att optisk sortering finns med som ett tillgängligt system eftersom detta vanligtvis inte kräver om- och nybyggnation i befintliga fastigheter och därför betydligt snabbare kan införas. Stockholmshem är dock trots en snabb utbyggnad av optisk sortering tveksam till om det är realistisk att så snabbt nå målet. Framför allt är en kontinuerlig utbyggnad av insamlingen en förutsättning för att den ska vara praktiskt genomförbar. Detta är inte möjligt så länge en optisk sorteringsanläggning som kan klara de förväntade volymerna inte finns på plats. Det måste därför i utbyggnadstakten för insamlingen tas hänsyn till när stadens anläggning finns färdig och kan börja ta emot avfall för sortering. Det är inte kostnadseffektivt att storskaligt satsa på andra insamlingssystem än optisk sortering för att nå målet om detta system inom en relativt snar framtid kommer att finnas.

Stockholmshem deltar i det försök med optisk sortering (gröna påsen) som Trafikkontoret driver under 2013. Totalt cirka 3 000 lägenheter, varav 2 500 i Stockholmshems fastigheter, kommer att erbjudas möjlighet att sortera ut sitt matavfall i gröna påsar. Den stora utmaning i detta system ligger framför allt för oss som fastighetsägare i att kommunicera med våra hyresgäster och få med dem på att sortera ut sitt matavfall trots att de inte kan se en direkt ekonomisk koppling. Eftersom försöket precis har startat är det för tidigt att dra några slutsatser men självklart är man tar vara de lärdomar som dras vid fullskaleförsöket. Det måste också vara tydligt var ansvaret ska ligga för till exempel utdelning av startpaket, insamlingspåsar samt kommunikation.

Insamlingssystem

Stockholmshem anser att det är bra att det fastställs att de idag tillgängliga insamlingssystemen, också matavfallskvarn kopplad till ledningsnätet, samt optisk sortering ska kunna användas för att uppnå insamlingsmålet. Stockholmshem har idag drygt 300 matavfallskvarnar kopplade direkt till ledningsnätet installerade och planerar för installation av ytterligare drygt 400 kvarnar. Smidiga och enkla insamlingsätt för våra hyresgäster som t ex optisk sortering och i ännu högre grad matavfallskvarnar är en nödvändighet om det ska vara möjligt att motivera tillräckligt många att sortera sitt matavfall i så att det i förlängningen är möjligt att nå målet.

Kostnader

Om optisk sortering antas bli det dominerande systemet kommer systemet i sig förmodligen oftast inte ställa krav på om- och nybyggnation och medför därför i denna del inte ökade kostnader för oss som fastighetsägare. Däremot kommer avfallstaxorna enligt handlingsplanen att höjas kraftigt, 23 procent, för att täcka kostnaderna för bland annat sorteringsanläggningen. Systemet kommer också att innebära ökade kostnader för vår organisation när det gäller till exempel kommunikation och praktisk hantering av påsar och sorteringsutrustning. Dessa ökade kostnader innebär i förlängningen en högre hyra för våra hyresgäster. För den förväntade taxhöjningen fullt genomslag hos Stockholmshem medför enbart den en höjning av våra kostnader jämfört med dagens nivå på cirka 4 Mkr/år.

I förslaget anges att det ska vara frivilligt att ansluta sig till separat matavfallsinsamling men att taxan ska vara styrande och de som väljer att inte sortera ut matavfall ska få en avsevärt högre taxa. Det är inte mer i detalj angett hur denna fördelning ska se ut och hur detta ska gå till när det gäller flerfamiljshus. Stockholmshem delar synsättet att det ska vara frivilligt att ansluta sig men anser att det ska vara möjligheten att sortera ut matavfallet och inte utsorteringsgraden som bör styra när det gäller taxan. I flerfamiljshus finns inte samma direkta koppling mellan taxan och viljan att sortera som kan antas finnas hos till exempel en villaägare. Det är också mycket viktigt att det finns en långsiktighet i taxekonstruktionen, införs subventioner för vissa systemval ska dessa gälla över tid.

Nybyggnadsprojekt

Stockholmshem har redan fattat beslut om att insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall normalt alltid ska finnas i våra nybyggnadsprojekt från och med år 2012.

Utvärdering

Utvärdering och uppföljning av samtliga insamlingsssystem måste fortlöpande ske för att säkerställa att respektive system fungerar på bästa sätt både miljömässigt, ekonomiskt och inte minst praktiskt.

Med vänlig hälsning

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMSHEM

Ingela Lindh

Dnr: 303-442/2012

Underremiss på ”Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholm Stads för biologisk behandling”

Bakgrund

Stockholms kommunfullmäktige har i budget 2012 beslutat ge kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att nå det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling. Handlingsplanen syftar till att Stockholm stad ska bidra till och skapa förutsättningar för att nå det övergripande nationella målet om att 50 procent av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling senast år 2018.

AB Familjebostäder har erhållit rubricerad underremiss. Familjebostäder översänder härmed synpunkter på de för Familjebostäder relevanta delarna.

Remiss Bilaga 1, Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholm Stad

Familjebostädernas generella synpunkt:

Det nationella målet för matavfallsinsamling är insamling av matavfall för biologisk behandling så att både energi och växtnäring tas tillvara. Handlingsplanen är mycket ambitiös både när det gäller föreslagna åtgärder och mål, för att nå det nya höga nationella målet. Stadens egna förvaltningar och bolag ges ett stort ansvar och får i uppdrag att verka som föredömen.

Handlingsplanen styr i huvudsak mot att matavfallsinsamling ska ske och att biogas ska utvinnas. Familjebostäder tolkar att inriktningen att även tillvarata växtnäring är underförstådd och ingår i handlingsplanen .

1.2 Stadens mål för matavfallsinsamling

”Målet för stadens matavfallsinsamling är att 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling senast år 2018. 50 procent av matavfallet summerar idag till 48 000 ton.”

Familjebostädernas synpunkter:

- Familjebostäder vill påpeka att en procentuell nivå för stadens matavfallsinsamling är ett mer ändamålsenligt mål. Enligt EU:s avfallshierarki är målet att minska avfallsalstring överordnat målet att återvinna avfall. Lyckas de satsningar som görs inom området att minska avfallsalstringen finns risk att målkonflikt uppstår mellan det absoluta målvärdet och det relativa. Minskar den totala mängden avfall så kan 50 procent av matavfallet från hushåll m fl motsvara en mindre mängd än 48 000 ton. Därför förordar Familjebostäder att målet definieras i termer av procent.

Punkt 2.3 Nuvarande insamlingsystem för matavfall

2.3.4.2 Matavfallskvarnar anslutna till avloppsledningsnätet

”I avloppsreningsverket hamnar stora delar av matavfall i det slam som behandlas biologiskt genom rötning, vilket möjliggör utvinning av biogas. Näringsämnena samlas i den rötrest som lämnar rötammaren. Vid denna typ av samrötning mellan matavfall och avloppsslam utvinns alltid biogasen som uppgraderas till fordonsgas. Rötslammet certifieras enligt REVAQ och kan sedan användas i konventionellt jordbruk och inom skogbruket”.

Familjebostädens synpunkt:

- Utvärdering av hur rötslammet faktiskt hanteras och vilken mängd som slutligen hamnar inom jord- och skogsbruk bör göras årligen.

Punkt 2.5 Avfallstaxan

”Dagens taxekonstruktion styr så att fastighetsägaren har en avgift som beror på hur mycket avfall som lämnas, hur hämtförhållandena ser ut och hur ofta hämtning sker....För verksamheter och flerbostadshus är taxa för separat insamling av matavfall jämfört med taxa för hushållsavfall cirka 40 procent lägre. Detta är dock inte den faktiska subventioneringen av den separata insamlingen, denna uppgår under 2011 till 84 procent.”

Familjebostädens synpunkter:

- Det är viktigt att taxekonstruktionen baseras på en långsiktig plan för hur avfallshanteringen ska finansieras. Detta för att stora investeringar ska kunna beräknas utifrån en avfallstaxa som inte kommer att förändras inom närtid. Om subvention införs i taxekonstruktionen är det viktigt att den är beständig.

Punkt 3. Förslag på åtgärder för att öka insamlade mängder

”För att öka insamlingen och behandlingen av matavfall inom staden så att 50 procent av allt matavfall i Stockholm kan behandlas biologiskt och produktionen av biogas öka genom rötning av matavfall kräver en kombination av lösningar...”

Familjebostädens synpunkter:

- Kapacitet och lokalisering av behandlingsanläggningar omnämns i materialet. Det framgår dock inte om separat biogasanläggning för endast matavfall omfattas av förslaget. En plan för att förhindra att matavfall och avloppsslam blandas bör utarbetas inför utformningen av behandlingsanläggningarna.

Punkt 3.1 Koppling mellan biogasstrategi och handlingsplan

”Staden arbetar redan idag utifrån en biogasstrategi vars syfte att visa hur staden kan arbeta för att möta efterfrågan på biogas....”

Familjebostädens synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att det är ett riktigt val att utforma en långsiktig plan för biogasproduktion för att förutsättningar ska finnas att nå de långsiktiga målen avseende biogasproduktion, kopplat till det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling så att växtnäring och energi tillvaratas.

Familjebostäder utgår från att en liknande strategi tas fram avseende tillvaratagande av växtnäring, med syfte att långsiktigt verka för att växtnäring från matavfall kan återföras till jord- och skogsbruk, vilket är uttryckt i det nationella målet.

”Slutligen integrerar handlingsplanen biogasstrategins förslag om exploateringskontorets och stadsbyggnadskontorets ansvar att säkerhetsställa bra matavfallslösningar i nyproduktionen i planens målstruktur.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att exploateringskontoret och stadsbyggnadskontorets kravställning på effektiva matavfallslösningar i nyproduktion kräver beslut i tidigt skede för att nyproduktionen ska ha möjlighet att uppfylla kraven i handlingsplanen.

Punkt 3.4 Optisk sortering

3.4.1 Systembeskrivning

”Systemet optisk sortering är att hushållsavfallet läggs i skilda påsar av olika färg. Varje typ av avfall (fraktion) har sin egen färg på påsen t. ex grön påse för matavfall och vit påse för övriga hushållsavfall.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder vill poängtera att optisk sortering är ett försöksprojekt som startats under 2013 och kommer att utvärderas och verka som underlag för vidare beslut för hantering av matavfallsinsamling. Detta bör framgå i materialet.”

3.4.2 Kapacitetsbehov behandling

Behandlingskapacitet vid upphandlad behandling av rötning utanför Stockholm.

”Om inte kapacitet för behandling av såväl fast som flytande matavfall skapas inom staden måste behandling göras vid upphandlade anläggningar utanför staden.”

Familjebostäders synpunkter:

- Det är av vikt att samma krav ställs vid upphandlad behandling av matavfall utanför staden som vid behandling av matavfall inom Stockholm.

Punkt 3.7 Förslag till kommande avfallstaxa

”Taxan ska vara sådan att matavfallsinsamling för boende är frivillig... utformningen av taxan ska vara sådan att de som inte väljer att sortera ut matavfall får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att vara med i systemet.”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder delar synsättet att systemet för matavfallsinsamlingen ska vara frivilligt att ansluta sig till liksom att taxan ska vara avsevärt högre för de hushåll som väljer att vara utanför jämfört de som är med i systemet.

Sammanfattning förslag

För att uppnå målet om 48 000 ton matavfall krävs följande:

- 3) att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
- 4) att minst 83% av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamlingen...”

Familjebostäders synpunkter:

- Familjebostäder rekommenderar att målstyrning under punkt 2 uttrycks som procenttal av det totala antalet hushåll i flerbostadsfastigheter som ansluts istället för procenttal av antalet flerbostadsfastigheter. Antalet lägenheter i en flerbostadsfastighet kan variera betydligt och uttrycket hushåll i flerbostadsfastigheter är därför mer precist.
- Familjebostäder rekommenderar att ytterligare en punkt tillförs sammanfattningen av förslaget, en nionde:
  - 9) Etappvis utvärdering av samtliga insamlingssystem för uppföljning av hur respektive system bidrar till det nationella målet om insamling av matavfall för biologisk behandling så att växtnäring och energi tillvaratas. Utvärderingen bör göras 2015 och 2018 som underlag för vidare beslut om utbyggnad av insamlingssystem.

Magdalena Bosson
Verkställande direktör

Svar på remiss avseende ”Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling”

Micasa Fastigheter har fått rubricerad remiss och vill med anledning av denna anföra följande.

Micasa Fastigheter ser generellt positivt på en ökad insamling av matavfall.

Nedan redovisas bolagets synpunkter utifrån handlingsplanens struktur.

Utgångspunkter och mål i handlingsplanen som påverkar Micasa Fastigheters verksamhet

Mål som ska vara uppfyllda senast under år 2018:

- 50 % av det totalt tillgängliga matavfallet i Stockholm ska samlas in
- Alla verksamheter som staden driver ska ha system för insamling av matavfall

Som tillgängligt matavfall räknas matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker.

Dessa mål påverkar Micasa Fastigheter i hög grad och bolaget ska under år 2013 och framåt öka möjligheter till insamling av matavfall i sitt fastighetsbestånd.

1.1 Syfte med matavfallsinsamlingen och

2.3.4 Matavfallskvarnar

Micasa Fastigheter förutsätter att frågan om utnyttjande av rester efter samrötning av matavfall och avlopp får en tydlig strategi så att även växtnäring utnyttjas i så hög grad som möjligt.

Det finns en risk att en otydlig strategi inte stimulerar till att installera kvarn direkt kopplat till avlopp eftersom det medför att matavfall direkt blandas med avloppsvatten.

2.5 Avfallstaxan

Micasa Fastigheter anser att det är viktigt att systemet för taxor är stabilt och tydligt. Det är positivt med en lägre taxa om fastigheten kan sortera matavfall. Det är olämpligt om taxan ser till mängden/graden av utsorterat matavfall, istället är det om möjligheten att sortera finns eller inte som ska spela roll.

Micasa Fastigheter kan erbjuda sina hyresgäster möjligheter att sortera matavfall men har begränsade möjligheter vad gäller att kunna påverka hyresgästers beteende.

3. Förslag på åtgärder för att öka insamlade mängder

Micasa Fastigheter är positiva till att handlingsplanen uppmuntrar till att flera olika insamlingsmetoder används. Bolagets fastigheter har olika typer av behov och förutsättningar, vilket gör att metoder behöver anpassas till byggnad och hyresgäst.

Att installera kvarnar och/eller tank är en relativt komplex fråga då det bland annat handlar om vem som ska stå för investering, drift och underhåll.

Att installera någon typ av avfallskvarn i befintliga fastigheter med gamla rör ser bolaget inte som något bra alternativ. Stopp i ledningar är ett stort problem redan idag. Eventuellt kan det vara aktuellt i nyproduktion, större ombyggnationer till seniorbostäder eller friliggande gruppboheter.

Micasa Fastigheter anser att det är en förutsättning att optisk sortering används för matavfall om stadens mål ska nås.

För att få nya hyresgäster (t.ex. privata vårdgivare och lokalhyresgäster) att sortera matavfall utreder Micasa Fastigheter möjligheten till att ställa krav i hyresavtal.

3.2 Fördelning av mängd mellan olika kundgrupper

”Kostnad för investering med ytterligare en tank för matavfall uppgår till ca 50 000-100 000 kr per anläggning. Restaurangägaren ansvarar för denna investering.”

Micasa Fastigheter poängterar att det kan vara komplicerat att hitta lämpliga lösningar för typ av utrustning och juridiska frågor avseende ägande och drift.

3.3 Optisk sortering

Micasa Fastigheter är positiva till en anläggning för optisk sortering. Många fastigheter har små utrymmen för avfall eller sopsug, vilket begränsar möjligheterna för tank eller kärl. Avloppsrör klarar inte alltid av installation av kvarn.

Optisk sortering är även enkelt och smidigt för hyresgästerna. Systemet är en förutsättning för att kunna nå de höga målen avseende matavfallsinsamling.

3.4 Kostnadspåverkan

”Stadens insamlingskostnad från restauranger förutsätter en investering av fastighetsägaren på 50 000-100 000 kronor i tankutrustning kopplad till fettavskiljare”.

Även här tar det resurser i anspråk för att anpassa bland annat städning, ansvar och skötsel av anläggningen.

3.5 Förslag till kommande avfallstaxa

Taxa föreslås vara utformad så att matavfall för boende är frivillig men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås ett obligatorium. Taxan ska justeras för ökade kostnader som kommer av insamling och behandling av matavfall, jämfört med 2013 beräknas kostnaden öka med 23 %.

Micasa Fastigheter ser positivt på en stabil taxa som är lägre när det finns möjlighet att samla in matavfall i fastigheten. Statistik föreslås baseras på möjligheten att samla in matavfall och inte utsorteringsgraden.

3.6 Behov av ytterligare utredning

För att uppnå målet krävs att minst 83 % av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling.

Micasa Fastigheter anser att 83 % är ett högt ställt mål. För att målet ska nås förutsätter det att optisk sortering kan användas eftersom det inte kräver någon installation i boendetrymmen eller fastighet, samt att det kan användas oavsett fastighetens utrymmen avsedda för sophantering.

Ökad kostnad för avfallstaxor kan leda till en högre hyra för bolagets hyresgäster. Om optisk sortering blir den dominerande typen av insamling minimeras ökad kostnad för exempelvis ombyggnation och installation av kvarnar.

Med vänlig hälsning

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Anders Nordstrand

Yttrande över: Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2012 att staden ska höja ambitionen när det gäller matavfallsinsamling.

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling.

Handlingsplanen föreslår åtgärder för att möta kommunfullmäktiges uppdrag om att nå det nationella insamlingsmålet för matavfall.

Målet i handlingsplanen är att 50 procent av matavfallet ska samlas in till år 2018.

AB Svenska Bostäders synpunkter på förslaget till handlingsplan

Svenska Bostäder ser positivt på ambitionen att öka insamlingen av matavfall i Stockholms stad.

Svenska Bostäder anser att införande av optisk sortering av hushålls- och matavfall är en nödvändig förutsättning för att målet om insamling av 50 procent av matavfallet ska uppnås till 2018. För att uppnå målet måste kapaciteten för att ta hand om och behandla matavfallet vara säkerställd och tidplanen för att till exempel bygga en optisk sorteringsanläggning kunna följas. Svenska Bostäder ställer sig dock tveksamt till om detta är realistiskt på så kort tid.

Svenska Bostäder anser att målet för matavfallsinsamlingen konsekvent ska formuleras som "50 procent av matavfallet". På några ställen i handlingsplanen (bland annat under avsnitt 1.2 och i sammanfattningen på sidan 23) hänvisas till att målet är "48 000 ton av matavfallet". Denna avfallsmängd är en uppskattning av nuläget, men förutsättningarna kan ändras under kommande år (till exempel på grund av minskad total avfallsmängd eller ökad inflyttning till Stockholm) varför en procentsats är mer relevant som målformulering.

För att uppnå största möjliga miljönytta med insamlingen av matavfall, är Svenska Bostäders åsikt att anläggningar och system måste lokaliseras och utformas så att transportbehovet blir så litet som möjligt. Att använda anläggningar utanför stadens gränser för att behandla matavfallet kan vara nödvändigt under en uppbyggnadsfas, men bör därefter undvikas så långt det är möjligt. Annars riskerar transporternas miljöpåverkan att "äta upp" vinsterna med matavfallsinsamlingen.

Svenska Bostäder anser vidare att det är nödvändigt att dagens befintliga metoder samt nya metoder för matavfallsinsamling ska få användas. Förutsättningarna för respektive fastighet ska avgöra vilken metod för matavfallsinsamling som passar bäst och därmed väljs. Detta ska gälla i både befintliga fastigheter och vid nyproduktion.

Svenska Bostäder förutsätter att även optisk sortering kommer att räknas som insamlingsmetod i följande punkt under avsnitt 4.4.3:

- I samtliga nybyggnadsprojekt som planeras från och med 2012 ska normalt insamlingsmöjlighet av utsorterat matavfall alltid finnas.

Det bör framhållas tydligare i handlingsplanen att både växtnäringen och energin från matavfallet ska utnyttjas. Det står i syftet (1.1) men längre fram i handlingsplanen är det främst energin/biogasen som framhålls. För att säkert kunna omhänderta växtnäringen från matavfallet behöver detta hanteras separat från avloppsvattenslam, till exempel i en egen rötkammare.

Att minst 83 procent av flerbostadsfastigheterna ska anslutas till matavfallsinsamling är ett mycket högt mål anser Svenska Bostäder. Svenska Bostäder tolkar målet så, att det är uppfyllt om minst *83 procent av hushållen* i flerbostadsfastigheterna erbjuds möjlighet att samla in matavfall. Svenska Bostäder ser som sitt ansvar att tillhandahålla möjligheten för hyresgästerna att utsortera sitt matavfall. Däremot kan vi inte påverka våra hyresgäster att faktiskt sortera, mer än att informera dem om möjligheten.

Enligt handlingsplanen kommer den utökade matavfallsinsamlingen att medföra en taxehöjning. För dem som väljer att inte utsortera matavfall blir taxan ännu högre än för dem som sorterar. Det sistnämnda är en rimlig ståndpunkt enligt Svenska Bostäder. För flerbostadsfastigheter måste detta innebära, att om fastigheten är ansluten till matavfallsinsamling blir en ytterligare höjd taxa inte aktuell för denna fastighet. I vilken omfattning hyresgästerna i fastigheten sedan använder sig av systemet, kan inte vara avgörande.

Svenska Bostäder vill slutligen lyfta fram att utbyggnaden av matavfallsinsamlingen kommer att innebära ökade kostnader för företaget, bl.a. till följd av taxehöjningen och att vissa investeringar krävs, till exempel i lägenheterna i och med införandet av optisk sortering. Dessutom kommer behovet av informationsinsatser och praktisk hantering av till exempel påsar och annan utrustning att öka. De ökade kostnaderna kommer i slutändan att leda till höjda hyror för våra hyresgäster.

Med vänlig hälsning
AB SVENSKA BOSTÄDER

Allan Leveau
Avdelningschef Fastighetsutveckling

Remiss av Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling, dnr 303-442/2012

Rotel I har remitterat rubricerat ärende till koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, som i sin tur som underremiss tillställt bland andra SISAB ärendet för besvarande.

Sammanfattning

SISAB är positiv till ökad matavfallssortering och är redo att utreda fastigheternas praktiska förutsättningar om sådant uppdrag ges av hyresgästerna. SISAB anser dock att uppdraget att ta fram investeringsplan(er) ska ges till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Bakgrund

I kommunstyrelsens förslag till budget för 2013 beslutas målet att 50 procent av stadens matavfall ska samlas in 2018, i syfte att öka tillgången på biogas. I rubricerat ärende redovisas ett uppdrag som gavs i budget för 2012; att ta fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall.

SISAB deltog i arbetet med att ta fram underlag till handlingsplanen. SISAB:s bidrag – dels en beskrivning av nuläge och förutsättningar, dels mål för att medverka till uppfyllandet av målet - redovisas på sid 24-28 i handlingsplanen. Följande mål togs fram:

- SISAB ska ge professionellt stöd till de kommunala verksamheterna i samband med beställning av ny/om/tillbyggnad så att det skapas förutsättningar för rationell insamling av matavfall (tekniskt, ekonomiskt och miljömässigt).
- SISAB ska kompetensutveckla den egna personalen så att de kan ge stöd till hyresgästerna i deras val av åtgärder för insamling av matavfall.

Stadsledningskontoret konstaterar att investeringskostnaderna för stadens skolor och förskolor är svåra att beräkna men har gjort uppskattningen att mellan 50 och 100 mnkr behöver investeras i skolors och förskolors infrastruktur för att erhålla moderna och maskinella avfallslösningar som ”kvarn till tank”. Det konstateras att vissa åtgärder inom skola och förskola kommer att falla ut i form av hyreshöjningar för stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Stadsledningskontoret bedömer att dessa hyreshöjningar aggregerat, med marginal kommer att understiga en halv procent.

I rubricerade ärende föreslår stadsledningskontoret att SISAB, på uppmaning av Stadshus AB, ska utarbeta en *investeringsplan* för fastigheter aktuella för utökad matavfallsinsamling.

SISAB:s synpunkter

SISAB ställer sig positivt till handlingsplanens mål om en ökad matavfallsinsamling och biogasproduktion och deltar gärna på det sätt som SISAB själv beskrivit i bilagda

handlingsplan. SISAB vill också framhålla vikten av information till skolor och förskolor som skapar förståelse och engagemang. Maskinella lösningar förespråkas i handlingsplanen men är också dyrare att investera i. Ansvar för att få ut information bör rimligen ligga hos utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna med stöd av trafikkontoret och miljöförvaltningen.

SISAB instämmer i stadsledningskontorets slutsats att investeringskostnaderna kommer att variera på grund av de objektens olika förutsättningar och att förutsättningarna behöver klarläggas i ett fortsatt utredningsarbete. I detta utredningsarbete har SISAB som fastighetsägare självklart en viktig roll.

SISAB anser dock att uppdraget att ta fram investeringsplan ska ges till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Främsta skälet är att SISAB saknar ekonomisk rådighet över dessa investeringar. Ansvar för avfallshanteringen i SISAB:s fastigheter (enligt ramavtal mellan SISAB och Stockholms stad) ligger hos hyresgästerna. Ett annat skäl är att man då kan inkludera de skol- och förskoleverksamheter som är inhysta hos andra fastighetsägare än SISAB.

SISAB är redo att genomföra utredningar av de praktiska förutsättningarna att anpassa sina fastigheter till olika system för matavfallssortering. Detta utifrån de direktiv och ekonomiska ramar som ges av nämnderna i uppdrag till SISAB.

Med vänlig hälsning

Skolfastigheter i Stockholm AB

Åsa Öttenius

Till Stockholms Hamn AB:s styrelse

Remiss av Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

Bakgrund

Stockholms Stadshus AB har 2013-01-25 utsänt ovanstående handlingsplan, som underremiss från finansroteln, för besvarande till senast 2013-03-08. Hamnen har medgivits förlängd remisstid till 2013-03-11. Övriga remissinstanser via Stockholms Stadshus AB är stadens bostadsbolag, fastighetsbolagen Micasa och Sisab samt Stockholm Vatten.

Stadsledningskontoret har tillsammans med Stockholms Stadshus AB, utifrån uppdrag i Budget 2012, arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall. Handlingsplanen föreslår åtgärder för att möta kommunfullmäktiges uppdrag om att nå det nationella insamlingsmålet som är 50 procent insamlat matavfall för biologisk behandling och ökad produktion av biogas till år 2018. För att svara upp mot det nationella insamlingsmålet konstateras i handlingsplanen att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen. För att nå detta mål föreslås sammanfattningsvis följande:

1. att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
2. att minst 83 procent av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling
3. att restauranger och storkök med fler än 25 portioner per dag har matavfallsinsamling (obligatorisk anslutning)
4. att minst 60 procent av villahushållen har matavfallsinsamling
5. att minst 35 dagligvaruhandlare ansluts
6. att en optisk sorteringsanläggning etableras i Stockholm
7. att behandlingskapacitet för matavfall säkras
8. att taxan anpassas till de ökade kostnaderna som matavfallsinsamling och behandling medför, (23 procent ökad kostnad jämfört med 2013)

Insamlingsmålet bygger på att 83 procent av flerbostadsfastigheterna ansluts till matavfallsinsamlingen och att 60 procent av villahushållen ansluts. Detta kan främst åstadkommas genom en förändring av taxekonstruktionen vilken kommer att premiera utsortering.

Handlingsplanen är uppdelad i avsnitt nulägesbeskrivning, åtgärdsförslag samt insatser från den egna verksamheten. Remissunderlaget finns på denna länk:

<http://www.insyn.stockholm.se/skarholmen/document/2013-02-28/Dagordning/19/19.%20Bilaga%201.1.pdf>

Insatserna från stadens nämnder och bolag förväntas bidra med åtminstone 3 700 ton av de 48 000 ton matavfall som är målvärdet för år 2018. Stadens egna verksamheter har därför en viktig roll i målet att nå det nationella målet. Nämndernas och bolagens förslag till insatser utgår från egen rådighet samt även att skapa förutsättningar för andras måluppfyllelse. Det kan handla om samarbete med fastighetsägare, hyresgäster och andra verksamhetsutövare. Stadens aktörer skall också formulera mål som inte bara utgår från den egna verksamheten utan också tar hänsyn till och identifierar viktiga aktörer. Förslag till mål skall kunna kopplas till stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS.

Stockholms Hamn AB har under arbetet med handlingsplanen för sin del redovisat i huvudsak följande:

1. Hamnen har ingen direkt rådighet över hyresgästerna/arrendatorer, men kan genom avtal och överenskommelser till viss del påverka avfallshanteringen. Hamnen avser att utreda möjligheterna och förutsättningarna för hyresgäster och arrendatorer att lämna matavfall samt genom avtal reglera avfallshantering och sortering.
2. Hamnen har en skyldighet att ta emot avfall från fartyg som anlöper hamnen. Samtliga fartyg i reguljärtrafik har hos Transportstyrelsen sökt och fått undantag från obligatorisk avlämning av avfall i hamn och har istället ingått avtal med fristående avfallsentreprenör.

I stort sett samtliga kryssningsfartyg källsorterar avfallet enligt hamnens avfallssorteringsmanual. Matavfallet från vissa kryssningsfartyg kan klassas som matavfall från tredje land och måste då hanteras på ett särskilt sätt. Enligt lag får utsläpp av matavfall från fartyg ske 12 nautiska mil från land respektive 3 nautiska mil om det passerar genom en sönderdelare eller avfallskvarn. Hamnen har ingen rådighet över fartygen. För skärgårdstrafiken respektive skutor tillhandahåller hamnen containrar på kajerna eller i underjordiska avfallsstationer.

Hamnen avser att utreda möjligheterna för rederierna att lämna matavfall samt genom avtal reglera avfallshantering och sortering.

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Stockholms Hamnar stöder utvecklingen med en ökad andel insamlat matavfall för minskad miljöbelastning och för ökad produktion av biogas för fordonsbränsle, vilket minskar utsläppen av partiklar och kväveoxider. Biogasen kan särskilt som ett alternativt bränsle för den tunga fordonstrafiken i storstäder, bidra till en minskad användning av fossila bränslen.

En omhändertagande av 50 procent av tillgängligt matavfall i Stockholm skulle generera hela 4,7 miljoner kubikmeter fordonsgas. Detta skulle dock kräva ökad förbehandlings- och rötningskapacitet samt en mer effektiv kommunal insamling med bland annat separata kärl, bottentömmande behållare, separata tankar, containers och fler inkopplade avfallskvarnar.

Avfallskvarnar ger dock ett relativt lågt energivärde från matavfallet och har dessutom, jämfört med insamling via kärl, den högsta kostnaden. I vissa fall kan dock kvarn vara den enda tekniskt möjliga lösningen.

Stockholms Hamnar delar uppfattningen att det är viktigt att matavfallsinsamlingen från stadens egna verksamheter, som skulle kunna bidra med 3 700 ton av 48 000 ton (målvärdet för 2018), blir bred och omfattande. Än mer betydelsefullt är naturligtvis en framgångsrik matavfallsinsamling från stadens övriga hushåll och verksamheter, vilket utgör en betydligt större andel av insamlingsmålet.

Det gäller dock att handlingsplanen genomförs på ett sådant sätt att de verksamheter som producerar mest matavfall också tydligt prioriteras i planen och att dyra lösningar, såsom exempelvis avfallskvarnar för mindre avfallsproducerande verksamheter, blir mindre prioriterade.

Stockholms Hamnar avser att studera möjligheterna för hyresgäster/arendatorer att lämna matavfall och särskilt dem med restaurangverksamhet. Den risk som finns som hinder för genomförandet är att kunder hos hamnen anser att miljönyttan av matinsamling blir mycket låg, på grund av liten tillgång på matavfall och höga insamlingskostnader.

Beträffande insamling av matavfall från fartyg kommer en utredning av rederiernas möjlighet och intresse av att lämna matavfall att ske. Matavfall från kryssningsfartyg och annan internationell trafik måste utredas särskilt på grund av nuvarande regler om särskild hantering och att det betraktas som riskavfall.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

att som svar på remissen återopå och överlämna upprättat tjänsteutlåtande

att omedelbart justera ärendet

Stockholm den 22 februari 2013

Johan Castwall
VD

Gun Rudeberg
Chef Juridik och Samhälle

Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling

(1 bilaga)

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att som svar på remissen överlämna och åberopa det som framgår i ärendet

Gösta Lindh

Lennart Berglund

ÄRENDET

Stadsledningskontoret (SLK) har tillsammans med Stockholm Stadshus AB arbetat fram en handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Stadsledningskontoret har lämnat förslag till beslut som rotel I remitterat till Stockholm Stadshus AB som i sin tur remitterat ärendet till Stockholm Vatten (SV) för synpunkter.

SLK föreslår att Stockholm Stadshus AB uppmanas utreda förutsättningar och kostnader för en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdal i enlighet med handlingsplanens intentioner. Sedan handlingsplanen togs fram har förutsättningar för Henriksdal att ta emot, förbehandla och röta hela den mängd matavfall som föreslås i handlingsplanen förändrats och därför föreslår SV att även alternativa placeringar för mottagning, behandling och rötning utreds i syfte att maximera biogasproduktionen.

För att säkerställa en ökad produktion av biogas i Stockholm så föreslår SV att avdelningen Avfall på Trafikkontoret i sin helhet överförs till SV. Förslagsvis placeras avfalls-hanteringen i ett dotterbolag till Stockholm Vatten AB och blir därmed ett systerbolag till Stockholm Vatten VA AB. Detta säkerställer att va-taxa och renhållningstaxa hålls åtskilda. Upphandlingsfrågor och möjligheten till ett närmare samarbete underlättas vilket innebär att förutsättningar för en optimal och kostnadseffektiv verksamhet i syfte att maximera biogasproduktionen kan bedrivas samt att föreslagen förändring förbättrar möjligheten för att tidplanens integritet kan upprätthållas. De juridiska och praktiska svårigheterna med att uppfylla intentionerna i handlingsplanen skulle i och med denna organisatoriska förändring i sin helhet vara lösta.

I övrigt bifaller SV upprättat förslag till beslut.